

SOTSIDE TOETUSE KASVAB:

Kolmandal kohal on
Sotsiaaldemokraatlik
Erakond, mille toetus
tõusis võrreldes aprilliga
15,4 protsendilt 17,8
protsendile. (Kantar Emor)

**Vaata, kes on
sotsiaaldemokraatide
linnapeakandidaadid**

Loe lk 3, 4 ja 5

**Sotsid
seisavad laste
ja noorte eest!**

Loe lk 2, 6 ja 7

Sotsiaaldemokraat

Mai 2017 | www.sotsdem.ee

1. juuni 2017

**punase
NINA
päev**

Tee head koos sotsidega

**Nali ja naer muudavad
maailma paremaks!**

1. juunil tähistavad sotsid lastekaitsepäeva suure
heategevusaktiooniga kõikjal üle Eesti.

Soeta sinagi vahva punane klouninina, sest kogu
tulu läheb **Lastekaitse Liidule** vähekindlustatud
laste suvelaagrite korraldamiseks.

Vaata, kus on lähim koht kaasa löömiseks!
Annetuste kogumise kohtade nimekiri on
täiendamisel, uusima info saamiseks pöördu
kohaliku koordinaatori poole või vaata
www.sotsdem.ee/punanenina

Tallinn
Foorumi keskus
17.00-19.00

Kristiine keskus
17.00-19.00

Lasnamäe Centrum
17.00-19.00

Tartu
Kaubamaja juures, Küüni
ja Uueturu ristmikul
14.00-16.00

Põltsamaa
Carl Schmidt maja
13.00-15.00

Paide
kultuurikeskus
17.00-18.00

Rakvere
keskväljak
17.00-18.45

Pärnu
Rüütli plats
16.00-18.00

Viljandi linn
Pärimusmuusika aida
juures
12.00-14.00

Hardi Volmer
Riigikogu liige

Punase nina päev ehk mille eest kaitsta lapsi

Igasugune poliitika, mis deklareerib, et töötab parema ühiskonna ja inimväärsema tuleviku nimel (aga seda rõhutab teadupärast igasugune poliitiline doktriin), peab ühiskondliku kasu ja hüveolu silmas pidades töötama just eelkõige väikese inimesehakatisel elu inimväärsemaks muutmise nimel.

Isegi mitte väga utoopilises ideaalis peaks riigimonstrum rakendama oma põhiressursi lastekaitsele. Kerge öelda, raske teha! Rääkides näiteks laste vaesusest, räägime ju tegelikult vanemate vaesusest. Kui me ei räägi just orvukestest ehk vaeslastest.

Mille eest väetada lapsi siis kaitsta tuleks? Nagu me kõik teoreetilisel pinnal väga hästi teame, peaks lapsi kaitsma näiteks vaesusalanduse, tööorjuse, väärdunud ärakasutamise, hüljatuse, vanemate lolluse ja veel terve hulga jõleduste eest, mida üks kriisiühiskond endas paratamatult peidab ja millega meil täiskasvanuna puhuti ikkagi rinda tuleb pista. Iga kodaniku eneseväärikus on see salapärase taju, millel püsib mõistusjärne, nii-öelda normaalselt toimiv ühiskond ja sestap peaks riik olema eriti valvas jälgima, mis toimub tema väikese kodanikuga. See kodanik peab olema reibas ja rõõmus. Üldine alaväärsus ja tõrjutus on nakkushaigused ja enamasti palju ohtlikuma järelmõjuga kui meditsiinilise kuluga tõved. Siin ei ole vaksineerimisest abi.

Ehk annab see jabur-punane klouninina poliitiku näos lapsele märku sellest, et ka muidu tõsimeelne ja justkui lastekauge poliitik on kah kõigest inimene.

Mida kalgimaks ja külmemaks muutub meie ühiseluline keskkond, seda enam läheb tegelikult vaja lihtsaid, igapäevaseid doose, nõndanimetatud rõõmuvitamiini, mis tagaksid kasvava organismi loomuliku psüühilise vastupanuvõime sotsiaalsetele tõbedele. Vastasel juhul kasvatame üles terved põlvkonnad kibestunud irdinimesi, kelle positsioon ühiskonnas on tihti asotsiaalne, ja kes, rusikas taskus rullis, on valmis esimesel võimalusel puruks lööma iga poliitiku nina.

Pooletise sajandi takka kirjeldab seda protsessi „Hüljatutes“ Victor Hugo kui

sotsiaalse lämbumise tingimustes väljakujunevat laste närbumist vaimses pimeduses.

Poliitika on lapse jaoks niikuinii üks hämar asi ja ehk annab see jabur-punane klouninina poliitiku näos lapsele märku sellest, et ka muidu tõsimeelne ja justkui lastekauge poliitik on kah kõigest inimene. Et ka temas pesitseb veel kübeke lapsemeelset lustimisindu. Et sina, väike inimene, ei peaks tundma hirmu suurte maailma ees, nagu Pipi poolt ajupestud öde-venda. Meenutagem nende vestlust.

Korrage libises üle Tommy näo vari.

„Ma ei taha kunagi suureks saada,“ lausus ta kindlalt.

„Mina ka mitte,“ ütles Annika.

„Ei, see pole midagi väärt,“ sõnas Pipi. „Suurtel inimestel pole kunagi midagi lõbusat. Neil on ainult kuhjakaupa igavat tööd ja pentsikud riided, ja konnasilmad ja kumminaalmaksud.“

„Kommunaalmaksud on nende nimi,“ tähendas Annika.

„Ükskama kõik,“ arvas Pipi. „Ja siis on nad läbinisti ebausklikud ja mõtleavad igasugu tobedusi. Nad usuvad, et tuleb suur õnnetus kui...“

Ehk vihjab see punanina delikaatselt haiglaklounide ennastalgavale brigaadile, kes päevast päeva, raskesti haigete maimukeste meeli rõõmsamatele radadele püüavad juhtida. Lootma peab! ●

Sotside 10 sammu laste heaks

Laste ja lastega perede heaolu parandamine on meie riigi ning rahva jaoks esmatähtis ülesanne.

Kolm aastat tagasi algas sotsiaaldemokraatide eestvedamisel seni suuremahulisim lastetoetuste reform, mis on praeguseks andnud ilmselgeid tulemusi.

Tõelise läbimurde oleme saavutanud absoluutses vaesuses elavate laste elujärje parandamisel – vaid üks aasta pärast toetuste tõusu elab sellest kurnast piirist allpool varasemast poole vähem lapsi.

Tõhus ja põhjamine perepoliitika ei tähenda loomulikult ainult otsetoetuste maksmist, vaid teenuseid ja lahendusi, mis lapsi arendavad ning emadele ja isadele toeks on.

Toetuste jätkuv tõus ja teiste oluliste uuenduste elluviimine annab kõigile Eesti peredele kindlustunde, et nad suudavad üles kasvatada ka pere kolmanda, neljanda või enama lapse.

Sotsiaaldemokraadid seisavad jätkuvalt kindlalt selle eest, et peredesse sünniks rohkem lapsi ja ükski laps ei kasvaks üles puuduses.

Maksureform kasvatab perede sissetulekuid

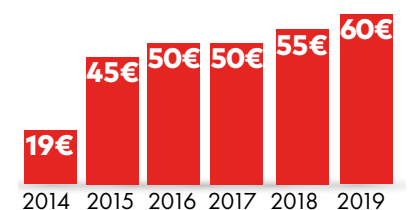

86% inimesi hakkab 2018. aastast saama iga kuu rohkem palka kätte.

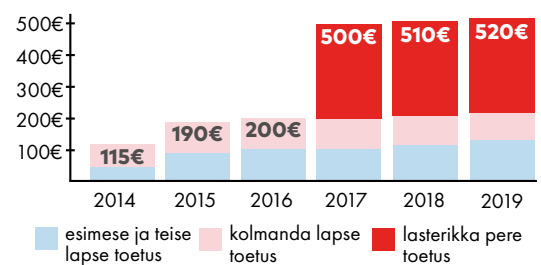
2018. aasta alguses jõustub maksuvaba tulu reform, mille tulemusena tõuseb tulumaksuvaba miinimum 170 eurolt 500 euroni ja see tähendab

dab lisaraha enam kui 80 protsendile töötajatest. Kõigile neile, kelle palk on väiksem kui 1200 eurot, jääb iga kuu 62 eurot rohkem kätte. Kahtlemata võivad sellest reformist tuhandeid lastega pered.

Lastetoetuse jõuline kasv

Pere esimesele ja teisele lapsele makstav toetus kerkib praeguselt 50 eurolt 2019. aastal 60 euroni.

Riik maksab alates 2017. aasta 1. juulist 300 euro suurust lasterikka pere toetust peredele, kus kasvab 3–6 last. See tähendab, et kolme lapsega pere saab iga kuus riigilt kokku 500 eurot. Seitset või enamast last kasvatav pere saab täiendavalt juurde 400 eurot, millele lisanduvad lastetoetused – 50 eurot esimesele ja teisele lapsele ning 100 eurot iga järgneva lapse kohta. Näiteks seitsme lapsega pere saab iga kuus riigilt 1000 eurot.

Toetame üksikvanemaid

2017. aasta 1. jaanuarist kehtib uus elatisabi maksmise skeem, mille kaudu toetatakse neid üksikvanemate lapsi, kellele teine vanem ei maksa elatisraha. Riik maksab igale peres kasvavale lapsele 100 euro suurust toetust,

mis nõutakse võlgnikelt hiljem välja.

Kolm miljonit kodutoetusteks

Panustame üle kolme miljoni euro kodutoetuseks, et parandada lasterikkade perede elutingimusi.

Lapsed riigi toel huviringi

2017. aasta septembris stardib huvitegevuse toetussüsteem, mille eesmärgiks on tagada, et igal lapsel oleks võimalik käia mõnes huviringis või trennis. Kultuuriministeeriumi välja töötatud kava kohaselt toetab riik koos omavalitsustega uut programmi 15 miljoni euroga aastas.

Tasuta koolilõuna kõigile lastele

Alates 2015. aastast saavad lisaks põhikooli lastele tasuta koolitoitu ka gümnaasiumide ja kutsekoolide õpilased. 2018. aasta jaanuaris tõuseb riigi toetatav koolilõuna maksumus ligi 30 protsenti – ühe euroni päevas iga õpilase kohta.

1000 uut lapsehoiukohta

Investeering 6,5 miljonit eurot vähemalt 1000 lapsehoiukoha loomiseks ning 14 miljonit eurot lasteadeade rekonstrueerimiseks.

Tõstame toimetulekupiiri

2016. aastal tõusis toimetulekupiir seniselt 90 eurolt 130 euroni esimese pereliikme ja iga lapse kohta. See on efektiivselt meede laste süüvaesuse vähendamiseks. Ühe aastaga vähenes süüvaesuses elavate laste arv poole võrra.

Õpetajate palk tõuseb

Head haridust annavad head õpetajad. Kahe aastaga tõstame õpetajate miinimumpalka 800 eurolt 958 euroni. Aastaks 2019 tõuseb SDE eestvedamisel õpetajate palk 120 protsendini Eesti keskmisest. ●

Sotsiaaldemokraat:

Väljaandja: Sotsiaaldemokraatlik Erakond
Aadress: Toompuiestee 16, Tallinn 10137 Telefon: 611 6040
Tellimine, kaastööd ja lisainfo: ajaleht@sotsdem.ee

Vakra on sitke kolme-punkti-viskaja

Kolme aasta eest rääkis Rainer Vakra ajakirjanikule, et on märganud: see, kes on tugev õhtulehe kollases meedias, on samavõrra nõrk Postimehe arvamusküljel ning seetõttu ei ole tema ka tsirkust teinud.

Kas see kevad tuli aga teistmoodi? SDE Tallinna linnapea kandidaat Rainer Vakra koristab nüüd metsa alt „isetekkinud“ prügilaid, telekaamerad kõrval, ja liimib häbistavaid kleppe norutavatele romusõidukitele. Õhtuleht paneb pealkirjaks „Kloun linna-peaks“.

Vakra naerab selle peale. Läheb Riigikogu keskkonnamisjonini esimehena juhtima metsaseaduse eelnõu arutelu ning teatab siis pommumudise: parlamendi keskkonnamisjon annab valitsusele õiguse peatada Eestis raietööd, kui on alust arvata, et metsa raiutakse rohkem kui seda peale kasvab ning linnade rohealadel ei saa puid maha võtta ilma omavalitsuse loata.

Vakra sõdib metsa säilimise eest sama kirglikult nagu lubab Tallinna puhtaks rookida prügist – seda nii heakorral kui ka poliitilises tähenduses.

„Metsaseadus peab lähtuma arusaamast, et mets on osa meie vaimsest olemisest, meie loost ja identiteedist. Seetõttu toetab Riigikogu keskkonnamisjon ettepanekuid, mis vähendavad survet metsa raiumisele ning aitavad kaasa heaperemehele ja säästvale majandamisele,“ ütleb Vakra

ajakirjanikele.

Oponentid ahmivad õhku ja lajavad vastu: „Vakra on metsaseaduse eelnõu rakendanud oma valimisvankri ette.“

Nad ei tea aga ühe Viitna kasvatava vahtrapuu lugu, mis aitab Rainer Vakra mõista. Nimelt võttis ta lasteaiapoisisina Kadrioru pargist kaasa esimese aasta vahtrapuukese, istutas selle kasvataja Eevi juhendamisel lasteaias ette lillepeenrasse ning käis seda iga nädal rohimas. Lasteaia lõpuaktusel sai ta vahtrapuu endale ja istutas vanaisa kodutallu Viitnale. Puu on nüüd 194 cm pikast Rainerist kaks korda kõrgemaks kasvanud ning kinnitab Riigikogu keskkonnamisjonini esimehe selgitust, kuidas on omavahel seotud mets, meie võimaline olemine, meie lugu ja identiteet.

Tühja jutuga teda metsaseaduse arutelul ei püüa, sest mees on lõpetanud Tallinna Ülikoolis keskkonnamisjoni korralduse eriala.

Vakra sõdib metsa säilimise eest sama kirglikult nagu lubab Tallinna puhtaks rookida prügist – seda nii heakorral kui ka poliitilises tähenduses. Siin on tema trumbiks Tallinna linnaasjade väga hea tundmine, sest 2005-2011 töötas ta Nõmme linnaosa vanemana ning teiseks pealinlaste toetus, mida kinnitavad rohkem kui 4000 häält viimastel kohalikel ja Riigikogu valimistel.

Sel kevadel on elupõline pealinlane Vakra oma meeskonnaga ristanud Tallinnas mõõgad Keskerakonna ainuvõimuga – töö, mis põletab igapäevaselt tuhat või enamgi kalorit, mida ta saavutab muidu ligi tunni jooksu või pooleteise tunni korvpalliga.

Vakra näeb lõpuks võimalust Keskerakonna ainuvõim Tallinnas kummuli pöörata. Võitlus romusõidukite

Vakra näeb lõpuks võimalust Keskerakonna ainuvõim Tallinnas kummuli pöörata.

ja ebaseaduslike prügilatega on avalikkuse ja meedia tähelepanu kõitav, kuid tegelikult on Vakra seni väljaõeldud programm üdini positiivne.

Tallinn peab olema innovaatilisem, rohelisem ja sõbralikum Riist, Helsingist ja Stockholmist, meelitamaks siia ettevõtteid, talente või turiste. Selleks on vaja läbipaistvat ja kaasavat linnajuhtimist, mis asendaks senise Keskerakonna ainuvõimu, mida liiga sageli iseloomustavad haldussuutmatuse, altkäemaks ja korruptsiooni. Tallinn vajab vahetust, ei kahtle Vakra.

Tallinnas peab ta oluliseks lasteade täielikku renoveerimist ning nende tegevuse toetamist, et lapsed saaksid sealt ladusa emakeele kõrval teise keele oskuse, mis suurendab nende hilisemat hakkamasaamist. Mida varem puututakse emakeele kõrval kokku võõrkeeltega, seda lihtsam on tulevikus keelte

omandamine. See tähendab uute lasteaiatöötajate töölevõtmist, nende motiveerimist.

Teiseks autode parkimiskohad – Tallinna mägedel on palju rohkem autosid kui on parkimiskohti, see

probleem tuleb lahendada nii et iga auto jaoks oleks koht.

Kolmandaks Tallinna puhastamine prügist – seda nii heakorral kui ka poliitilises tähenduses.

Aga Tallinna Televisioon? See on ajakirjanike lemmikküsimus. TTV peab olema ajakirjanduslikult vaba ja sõltumatu, praegu on see Keskerakonna ja EKRE propagandakanal, on Vakra otskohene ning ütleb, et kui sellele kanalil üldse näha tulevikku, siis tuleb kindlasti kaasata erainvestoreid.

Ta oskab unistadagi. Näiteks siis, kui räägib metroost, nii nagu on Helsingis, et viia ka Tallinnas ühistransport maa alla, sest siis jääks maa peale rohkem ruumi inimestele, seda nii parkide, kergliiklusteede kui mänguväljakute näol.

Ja mõistab olla sotsiaaldemokraatlikult hooliv, kui räägib, milline peab olema Tallinna linnavõimu kõige tähtsam põhimõte – iga linlane on tähtis ja kedagi ei jäeta tema hädas üksinda. Seega on munitsipaalimajad vajalikud, kuid need ei tohi tekitada geograafilist või mentaalset getostumist.

Kõige muu kõrval tahab ta muuta Tallinnas kogukonna hääle mõjukamaks. Nii peaks just halduskogu saama õiguse kinnitada linnaosavanem ja ka linnaosa eelarve, ainult siis saame rääkida linnaosade eripärast ja ajaloost.

Sportliku Vakra füüsiline vorm on hea. Korviplatsil paneb ta endiselt palle pealt ja kolmepunkti visked õnnestuvad sageli. ●

Valik sotside esinumbreid üle Eesti

Sotsiaaldemokraadid lähevad 15. oktoobri kohalike omavalitsuste valimistele tugevate esinumbritega. Eesmärk on selge – võtta võim Tallinnast Pärnuni, Hiiumaast Tartuni, et seista hooliva ja terve Eesti eest.

TARTU

Tuleviku Tartusse viib sotsiaaldemokraadid senine Tartu abilinnapea Jarno Laur, kelle õlul on ülikoolilinna arhitektuuri, ehituse ja linnaplaneerimise valdkond.

Neli viimast aastat abilinnapeana töötanud Laur, endine Riigikogu liige, sise- ja regionaalministrite nõunik, ütleb, et kõige enam nurisevad tartlased tööalase eneseteotuse võimaluste vähesuse üle ning sõnastab oma suurima soovi: tahame teha Tartust uue majanduse lipulaeva, kasvava ja kaasava linna,

millest saaks Eesti eestvedaja.

Võrdne juurdepääs haridusele, avalikule ruumile, töökohtadele pole mitte ainult õigluse küsimus, see on ka majandusliku edu küsimus, rõhutab Laur, kes julgustab tartlasi oma mõtteid avaldama ja linna hüvanguks tegutsema.

Reili Rand, Hiiumaa vald

HIIMUMAA

Tartust 305 kilomeetri kaugusel Kärklä juhib sotsiaaldemokraatide nimekirja Hiiu vallavanem Reili Rand.

Kui volikogu ta 2015. aasta novembris kuue kandidaadi seast valla juhiks valis, oli sel omavalitsusel üle 200 000 euro maksmata arveid ja lubatud 60 protsendi piiri ületanud laenukoormus. Ning kuigi Rand kirjutas Tartu Ülikooli lõputöö teemal „Meeste ja naiste poliitiline orientatsioon ning hinnangud perepoliitika vajalikkusele Eestis“, suutis ta esimese nabi aastaga klaarida eelkäijatelt päranduseks saadud võlad ja Hiiumaa valla tugevalt jalgadele tõsta.

Hiidlaste tarmukusega on Rand täitnud valimispäeval antud lubaduse olla vallavanemana hea partner kõigile elanikele ja ettevõtetele, et üheskoos muuta Hiiumaa vald elukeskonnaks, kus noortele on tagatud turvaline lapsepõlv ja hea haridus, täiskasvanutele

arendav tööelu ning vanavanematele terve ja rahulik elu.

Tallinna ajakirjanikud, kes tõgasid valitsuse hiljutist otsust lisada taristuinvesteeringute sekka ka Kärklä lennujaama ilmastikukindlamaks rekonstrueerimine, said kuulda vallavanem Ranna teravat vastulause: „Valitsuse otsus kaasajastada meie lennujaam ja panna siia keerulisemates ilmaoludes maandumist võimaldavad seadmed, millest on aastaid vaid räägitud, edendab kogu Hiiumaad, lisab üldist turvatunnet ning annab muidugi jõudu ka meie turismisektorile ja ettevõtlusele laiemalt. Eesti ei ole ainult Tallinn ja Tartu. Eesti on ka Kärklä. Pole mõtet meile Tallinnast ülevalt alla vaadata.“

Haldusreformi puhul toetab Rand Hiiumaa põhimõtet „Üks saar – üks omavalitsus“.

Madis Kallas, Saare vald

KURESSAARE

Selles on tal tugevaks liitlaseks naabrimees, Kuressaare linnapea Madis Kallas, kes hakkab vedama SDE valimisnimekirja Saaremaal.

Eesti kümnevõistluse koondise kunagine liige Kallas on Eesti meister meeste seitsmevõistluses, 4x400 m teatejooksus, 4x110 m tõkkejooksu teatejooksus, ent lähiaastatest on ta üle riigi teada kui mees, kelle järjekindlus ja põhjalikkus aitasid liita Saaremaa üheks omavalitsuseks.

11 valda suure laua taha saada, olles üks erinevate huvide siluujaid ja koostöö julgustajaid – Kallases on sitkust ja kaugele nägevat pilku.

Nii polegi imestada, kui meediamonitoringu halastamatu tulemus näitab, et aprillis mainiti ajakirjanduses omavalitsusjuhtidest kõige rohkem Tallinna linnapead, siis Pärnu linnapead ja kolmandana... muidugi põlist saar-

last, kelle kõnes on „õ“ asemel „ö“ ehk Kallast. Narva, Viljandi, Haapsalu ja teised linnad on kaugel tema järel. Märtsis, muide, oli Kallas meediakajastustelt koguni teine, kohe pealinna meeri järel.

Kui majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi kantsler ütles hiljuti kohmaka sõnakasutusega, et Sõru-Triigi praamiühendus on pelk mugavusliin, ei hakanud Saaremaa omavalitsuste liidu juhatuse esimees Kallas pealinna ees viisakat nagu tegema, vaid pörutas saarlase otsekohesusega: „See on ülimalt kahetsusväärne, et sellist liini peetakse mugavusliiniks. Riik nagu eeldaks, et kõik liinid, mis ei vii otse Tallinna, on kehvemad ning omavahelist koostööd Saaremaa, Hiiumaa ja teiste piirkondade vahel ei peaks olema.“

RAKVERE

Aga tagasi mandrile, kus Rakvere abilinnapea kabinetis töötab SDE esinumber Kairit Pihlak, kelle kanda on linnavalitsuse n-ö tundlik portfell, sest tema vastutusel on linna haridus-, kultuuri- ja sotsiaalvaldkond.

Kolme aasta eest üllatas Pihlak paljusid tuttavaid, kuid mitte lähemaid sõpru: tal oli võimalus minna asendusliikmena Riigikogusse, aga tema otsustas jätkata tööd Rakvere abilinnapeana. Tuttavad vangutasid pead, et kuidas sa küll sellisest võimalusest loobud, ent sõbrad noogutasid: ja-jah, selline sa oled, tööd pooleli naljalt ei jäta.

Pihlak on näinud nii ideede õnnestumise võlu kui ka ebaõnnestumise valu, nii ligidalt kui ka kauge-malt, tundnud tunnustuse magusust ja ebaõiglase tänitamise kibedust. Kõik see on tugevust lisanud.

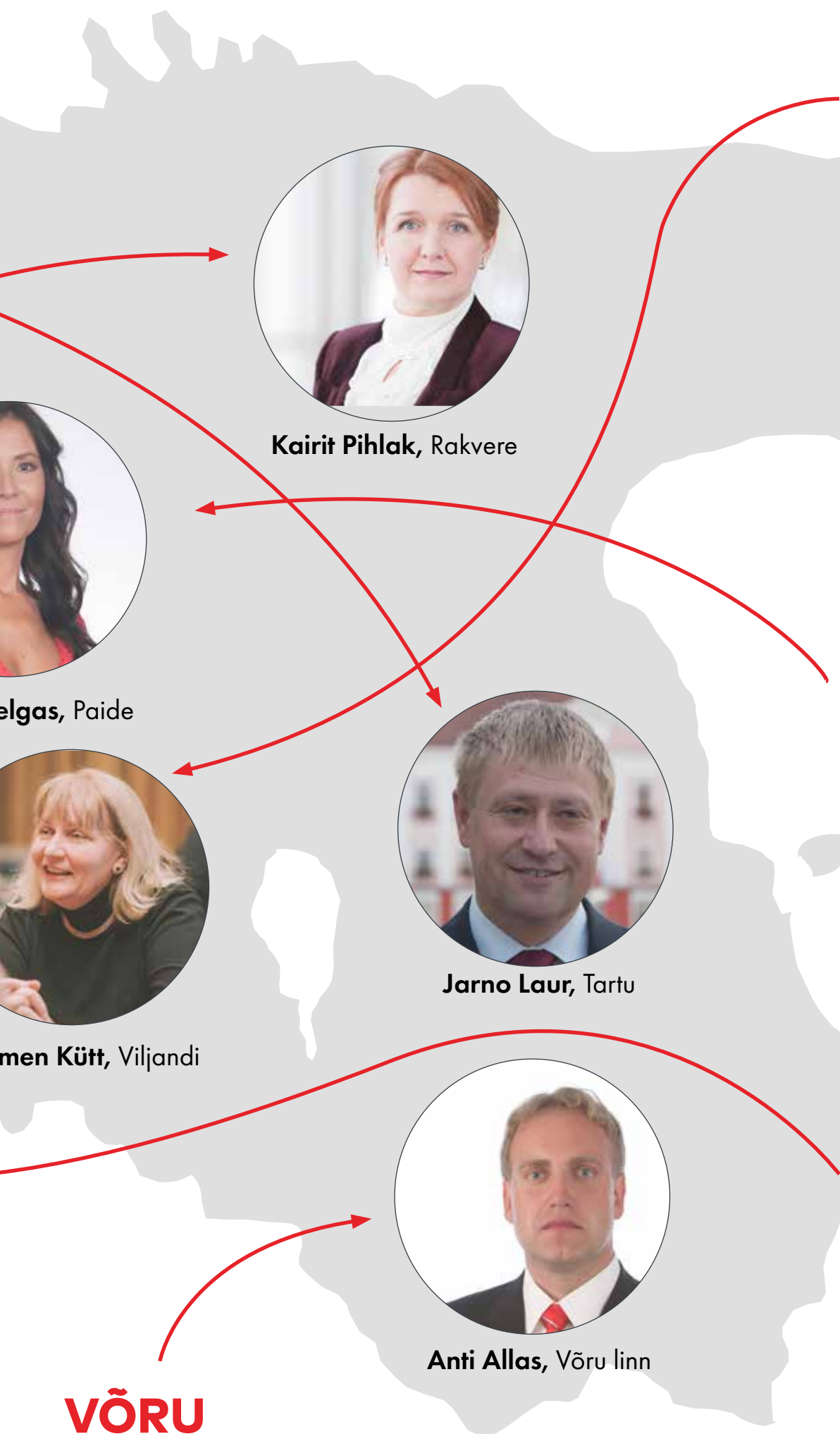
Oma tööst rääkides on ta öelnud lihtsalt: „Rakveres oleme suutnud sotsiaalsfääris juba ammu olulisi teemasid lahendada, näiteks ei jää siin ükski laps huviharidusest või lasteaiakohast ilma, kui perekonnal pole piisavalt raha. Mulle on oluline seista selle eest, et iga töö eest makstaks palka, mis võimaldab perekonnal ära elada, et riik jätkaks lastetoetuste tõstmist. Eriti oluliseks pean, et Eesti lapsed saaksid hariduse, mis annab neile oskused elus tegelikult toime tulla ja oma andeid rakendada.“

Siret Pihlak, Pärnu

Helmi, Pärnu

Kairit Pihlak, Rakvere

Pihelgas, Paide

Jarno Laur, Tartu

Helmen Kütt, Viljandi

Anti Allas, Võru linn

VÕRU

Lätle lähemale. Võru linnaeapi Anti Allas, sotsiaaldemokraatide nüüdne esinumber 15. oktoobri valimistel, liitus SDE-ga kolm aastat tagasi ning sõnas selgituseks, et tema jaoks esindavad sotsiaaldemokraadid hoolivust, ausust ja riigimehelikkust, SDE-l ei ole kombeks langeda populistlikke otsuseid, küll aga mõelda otsuste juures elukõige inimestele. Nendest põhimõtetest on ka ta ise lähtunud.

Mõne aja eest soovitas ta ühele Riigikogu liikmele, et kui too tahab kohapealseid asju ka tegelikult mõista, siis võiks tulla Võrru ja töötada Võru linna sotsiaaltöötajate töövarjana ühel parlamendistungitelt vabal nädalal. Ega muidu õiget pilti ette saa.

Ja kui hiljuti tuli kokku Võru linna visiooni-konverents „Annami tsõõrilõ vunki mano!“, ütles Allas, et kindlasti ei pea otsima uut „punkki“, vaid iga päev oma linna ehitama ja muutma seda üheskoos meeldivamaks elupaigaks meile endale. Kas pole liiga egoistlik? Ei, sest kui kodulinn meile meeldib, siis on see atraktiivne ka väljastpoolt tulijatele ja võib loota, et linnaelanike arv taas tõusule pöörab.

Allas hindab ja hoiab Võrumaa identiteeti ning näeb, et Võru linnal kui ajaloolise Vana-Võrumaa pealinnal on kogu piirkonna koostöös eriline roll. Pealegi jääb Võru pärast praegust haldusreformi Kagu-Eesti ainsaks linnomavalitsuseks.

VILJANDI

Liigume mulkide juurde ja küsime, kes on öelnud: „Sotsiaaltöö on maailma ilusaim töö, aga see on ka suur kunsttükki“ või „Eesti mehed ongi normaalsed. Pigem on probleem maapiirkondade pruudipöud“?

Õige vastus on Helmen Kütt, Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimees, SDE kohalike valimiste esinumber Viljandis ja linnapea kandidaat. Võttes arvesse tema töökogemust omavalitsuse, parlamendi ja valitsuse tasandil, on raske leida Küttist sobivamat esinumbrit, oli teda toetanud sotsiaaldemokraatide ühisarvamus.

Viljandi linnavalitsuse sotsiaalameti juhataja, abilinnapea sotsiaalalal, sotsiaalkaitseminister Rõivase esimeses valitsuses – iga amet raskem kui eelmine. Kütt on kõik need ametid auga välja kandnud.

Ükskõiksus on talle võõras. SDE sotsiaalvaldkonna algatused on paljuski tema nägu. Lastetoetused, hambaravi hüvitis, omaste hooldajate murede leevendus, elatisabifond, üksiku pensionäri toetus...

Üks Küti stiilinäide, kuidas ta jõuab lastetoetuste tõusu vajalikkuseni: „Võib küsida, et milleks meile üldse vabadus ja iseseisvus, kui meile ei sünni lapsi, kes elu Eestis edasi viivad, kes kannavad edasi meie keelt ja kultuuri. Lapsed ei sünni raha tõttu, lapsed sünnivad armastusest, kuid nende kasvatamiseks on raha vaja.“

Viljandi on olnud tema kodu 34 aastat ja ta ei kujuta ette paremat kohta elamiseks. Veelgi enam, Kütt lubas: „Kui valijad usaldavad sotsiaaldemokraate ja meil avaneb võimalus Viljandi linna juhtida, tulen ma Riigikogust tagasi Viljandisse, et teenida seda linnaeapana.“

PAIDE

Põige Eestimaa südamesse. Paide linnaeapi Siret Pihelgas, SDE nimekirja esinumber ja linnaeapi kandidaat, sõnastab enda suurima unistuse ja eesmärgi: „Näidata, et Paide on suurepärase Eesti väikelinn kokkuhoidvate inimestega, tasemel kultuuri ning elukõige hea elukeskkonnaga paik.“

SDE Järvamaa piirkonna esimees Lauri Läänemets kiidab Pihelgase julgust tulla välja uudsete ideedega, et kodulinnale veelgi rohkem sisu anda, näiteks toob ta Paide linnateatri sünni järgmisel aastal.

Aga see pole ju midagi keerulist naisele, kes transpordifirma omanikuna on pidanud toime tulema

kitsal Itaalia mägitel tupikusse sõitnud veoauto ümberpööramisega, milleks kasutati helikopteri jõudu.

Meediat lugedes näib, et ainus töö, mis Pihelgasele pole meeldinud, oli kooliajal peedipõllu kõplamine. Aga hilisemate ametitega nagu lillepoe müüja, kehalise kasvatuse õpetaja põhikoolis, raamatupidaja saekojas, juhiabi, logistik, lõpuks firma omanik, abilinnapea, linnaeapi on ta hästi toime tulnud ja töö kõrvalt jõudnud tegelda nii pere kui ka õppimisega.

Eks see näitabki, et Pihelgas teab, mida tahab ja oskab eesmärgipäraselt tegutseda nii elus kui ka töös Paide linna ja selle inimeste heaks.

PÄRNU

Lõpuks maandume lennuväljal, mille suured reisilennukid veel maanduda ei saa. See on Pärnus, kus maavanem Kalev Kaljuste juhhib linnaeapi kandidaadina SDE valimisnimekirja ning rõõmustab, et praegune valitsus andis (ka sotsiaaldemokraatide surve) sealse lennujaama renoveerimiseks 20 miljonit eurot. Niisiis muutub Pärnu lennujaam vähemalt tellimuslendudele rahvusvaheliseks ja rohkem turiste toob endaga kaasa rohkem tarbimist, rohkem ettevõtlust, rohkem laekumisi linna ja valdade kassasse.

Kaljuste oli kuus aastat Tootsi vallavanem ja nüüd kolmandat aastat Pärnu maavanem.

Kui ta 2013. aasta detsembris Pärnumaa sotsiaaldemokraatide juhiks valiti, ütles mees

ise: „Pärnumaa patrioodina, piirkonna juhina ja Tootsi vallavanemana tahan seista maakonna ühtlase arengu eest, et ei oleks suuri ja väikseid kohti, vaid oleks üks Pärnumaa.“

Nüüd, kua omavalitsused on vabatahtlikult ühinenud ja sunniviisilised liitumised ootamas, pole midagi parata, on tema suur koht Pärnu linn.

Rahvusvaheline lennuliiklus on peagi taastatud, selle saab plusspoolele panna. Kaljuste enda sõnul on aga asju, mille eest Pärnus võidelda, kuhjaga. Alates regionaalsete töökohtade pealinnast väljatoomisest, Pärnus ajateenistuse läbimise võimaluse taastamisest kuni korralike turvaliste ühenduste loomiseni Pärnu ja pealinna vahel. Kõik suured teemad, kus väga tähtis on ka koostöö keskvalitsusega.

Seega, jõudu tööle, härra linnaeapi!

Hõlbustame laste ja noorte tööle saamist

Kui töökäsi jääb aina vähe- maks, siis peab muutuma ka riigi tööpoliitika. Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski algatused soodustavad noorte tööle pääsu ja ärgitavad ettevõtjaid just algaval suvel rakendama rohkem alaealisi, et anda neile töökogemus võimalikult vara.

Noorte olukord tööturul on viimasel paaril aastal kerkinud nii Eestis kui ka Euroopa Liidus tähelepanu kesmesse. Noorte tööturule sisenemine on raskendatud, sest tihti napib neil kogemusi, oskusi, haridust. Ja mure aina süveneb – noori töötuid vanuses 15–24 oli Eestis tänava I kvartalis kokku 8700 ja noorte töötuse määr tegi mullusega võrreldes märgatava hüppe, jõudes suisa 15,5 protsendini. See on ligi kolm korda kõrgem üldisest töötuse määrast (5,6 protsenti).

Lisaks on meil ligikaudu 19 000 NEET-noort (lühend inglise keelest: *Not in Education, Employment, or Training*), kes ei õpi, tööta ega osale ühelgi koolitusel. Siia kuuluvad muu

hulgas ka rasedus-, sünnitus- või hoolduspuhkusel olevad noored, haiged ja puudega inimesed, kuid nende seas on ka umbes 10 000 noort, kes võiksid töötada, ent ometi ei tee seda. Probleemiks on nende noorteni jõudmine. Ühe lahenduse- na on sotsiaalministeerium pakunud välja riiklikke registreid ühendava IT-lahenduse, et kohalikud omaval-

Noorte tööturvõimalusi peab parandama, eriti olukorras, kus tööealine elanikkond ja seetõttu ka hõivatute hulk väheneb.

itsused leiaksid sellised noored üles ja saaksid neid aidata. Ossinovski plaanile on toetust avaldanud paljud omavalitsused ning Noorteühenduste Liit, kelle hinnangul pole riskinoorte ripakile jätmine kellelegi kasulik – ei potentsiaali raiskavatele noortele ega ka ühiskonnale või majandusele.

Igal juhul on selge, et noorte tööturu- võimalusi peab parandama, eriti olu- korras, kus tööealine elanikkond ja seetõttu ka hõivatute hulk väheneb. Kõigepealt muudeti töölepingu- seadust, mis muudab alaealiste töötingimused paindlikumaks ja kaotab peamised takistused alaealiste tööle võtmisel, näiteks lubatud tööde nimekiri ja piiratud tööaeg. „Siiani on alaealised võinud teha ainult nime- kirjas ettenähtud töid, näiteks kerge- mad põllumajandustööd, abitööd toidlustus- või majutusasutuses. Selline nimekiri piirab aga oluli- selt alaealiste töötamist, kuna kõiki sobivaid töid on keeruline üles loe- leda. Kehtima jääb töökesk- konna ohutegurite loetelu ja nimekiri töödest, mis on alaealistele keelatud,“ selgitas Ossinovski.

Muudatused puudutavad eelkõige mittekoolikohustuslikke 15–17-aastaseid noori, kellele lubatakse senisest kauem töötada. Samuti on edaspidi koolikohustuslikel alaealistel võimalik koolivaheaegadel pikemalt töötada. Kuivõrd on oluline tagada laste tervise ja heaolu kaitse ning koolikohustuse täitmine, siis on koolikohustuslikel 7–14-aastastel lastel endiselt keelatud töötada üle poole koolivaheaja kes- tusest. Seadusemuudatused jõustusid osaliselt 8. maist, täies mahus 1. juu- list.

Juba lähiajal, alates 1. septembrist leevendatakse töötukassa teenuse „Minu esimene töökoht“ tingimu- si. Selle eesmärk on palgatoetuse ja koolituskulude hüvitamisega tõs- ta tööandjate motivatsiooni palgata vähe- se töökogemusega noori. Kui seni oli see mõeldud 17–29-aastaste- le töötutele, siis uus kord võimald- ab tegevuses osaleda ka 16-aastastel;

seda eeldusel, et nad on omandanud põhihariduse. Ühtlasi lüheneb töötuna arveloleku ajaline nõue, et võimaldada abi- vajajatel kiiremini töö- turule siseneda ja vähen- dada uute NEET-noorte teket. Kaob ka erialase hariduse nõue esimese töökogemuse saamisel ja lüheneb tähtajalise lepin- gu pikkuse nõue seniselt kahelt aastalt tähtajatu- le või vähemalt ühe aastani.

Lisaks hakkab töötukassa kava kohaselt juba uuest aastast maksuma toetust nendele ettevõtjatele, kes võtavad tänava suvest tööle 13–16-aastaseid noori. Sel- lega ärgitatakse tööandjaid tegelema rohkem alaealistega ja tahe- takse anda noortele rohkem võimalu- si töökogemuse saamiseks just kooli- vaheajal. Mullu pakkus alaealistele

Kuivõrd on oluline tagada laste tervise ja heaolu kaitse ning koolikohustuse täitmine, siis on koolikohustuslikel 7–14-aastastel lastel endiselt keelatud töötada üle poole koolivaheaja kestusest.

töötamise võimalust 1900 tööandjat ehk umbes kolm protsenti kõigist Eesti tööandjatest. „Neid tublisid

NEET noored

NEET-noored on mittetöötavad, mitte- õppivad ja koolitustel mitteosalevad noored.

NEET- noori oli vanuses 16–26 aastat kokku 19 000.

Täiendavat riigi sekkumist vajav sihtrühm on eeldatavasti 10 600 noort ehk 55,8% NEET-noortest:

- o noored, kes omal käel tööd otsivad ning kes oma tööotsingutes abi vajaksid (4600)

- o noored, kes hoolitsevad vanema kui kolmeaastase lapse või teise pereliikme eest (1900)

- o madala töövõimekaotusprotsendiga noored (600)

- o noored, kelle mitteaktiivsus on tingitud muudest põhjustest, näiteks soovist edasi õppida, ning kes ei otsi seetõttu tööd (1900), või kes on heitunud ja töö- otsingutest loobunud (1600).

tööandjaid võiks Eestis rohkemgi olla,“ leidis Ossinovski. Töötamine hariduse omandamist ei takista, sest peamiselt töötavad noored suvisel koolivahe- ajal. Väljaspool suvekuud töötab Eestis igal kuul umbes 200 alaealist. Kooli- ajal töötamine on piiratud töö- õiguse rangete reeglitega. Tööandja saab taotleda toetust, mille suurus on 30 protsenti tööllevõetava noore bruto- töötasust, toetust makstakse tagasi- ulatuvalt 12 kuu eest. Ühtlasi peab tööandja olema eelmise kalendriaasta aasta jooksul tasunud 13–16-aastastele töötajatele brutotöötasudena kokku vähemalt 1000 eurot. Toetuskeemi maksumus aastani 2021 on ligi kolm miljonit eurot ja seda rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondist. Selle toetuse abil saavad ettevõtjad anda 2018. aas- taks töökogemuse täiendavalt 3500 noorele vanuses 13–16. Aastaks 2020 võiks töökogemuse olla vähemalt igal kümnendal 13–16-aastaselt. ●

Kallikarud päästavad laste maailma

Andres Anvelt

siseminister

Lastekaitsepäev tuleb tänavu teistmoodi. Nimelt sõidavad alates 1. juunist igas politsei patrullautos üle terve riigi kaasa kallikarud, kelle eesmärk on lohutada vigastatud, šokiseisundis või lihtsalt hingevalu leevendamist vajavaid lapsi. Kallikaru on pehme lelu, mille politseinik saab lapsele pihku anda ja mille laps saab loomulikult endaga koju kaasa võtta.

Kahjuks nõudlust kallikaru järele on. Eestis juhtub lastega aastas üle tuhande õnnetuse, lisaks satuvad lapsed tunnistajaks sündmustele, mida nad nägema ei peaks. Lohutavaid lelusid jagavad ka näiteks Hollandi ja Austraalia politseinikud, seega on tegemist maailmas juba läbi-proovitud ideega.

Eestis kallikarude jagamise mõttele tulid tudengid, kes mittetulundusühingusse Traumamõmmik koonduisid, pead kokku panid ja asja ära tegid. Kallikarud teeb eriliseks tõik, et nende hankimiseks korraldasid ettevõtlikud tudengid Hooandjas kogumiskampaania, mis õnnestus

Foto: siseministeerium

väga hästi, nii et seatud eesmärk täideti ja isegi ületati – see teeb ainult heameelt!

Heameel on ka seeüle, et sain siseministrina tudengeid aidata, kutsudes inimesi Facebookis üles kallikarude ettevõtmist toetama ja tegin ka ise ülekande, ministeeriumist andsime lisaks toetajate tänamiseks helkureid. Väga tore, et paljud erakonnakaaslastel samuti öla alla panid ja andsid oma osa kallikarudeks vajamineva raha kogumisel!

Kallikarud on veel selle poolest erilised, et tegemist on n-ö nullsertifikaadiga mänguasjadega. See tähendab, et karud on ohutud absoluutselt igas vanuserühmas lapsele, neid võib lutsutada ja näsutada täpselt nii palju kui lohutamiseks vaja.

Olen kindel, et kallikarudest saavad politseinikele head abilised, ja kuigi tegu on väga vahvate mõmmikutega, loodan väga ja teen ise kõik endast oleneva selleks, et põhjuseid ja vajadust nende väljajagamiseks jääks aina vähemaks. ●

Oled võitnud tasuta pääsme sajale terviserajale!

Indrek Saar

kultuuriminister

Siin on Sulle kutse, mis tagab tasuta ligipääsu. Sind ootavad enam kui sada erinevat ja omapärast terviserada, kõikjal üle Eesti. Kasuta seda võimalust, sest teist nii head pakkumist loodust nautida ja oma tervise eest hea seista ei tule.

Sihtasutus Eesti Terviserajad on asutatud 2005. aastal Merko Ehitus,

Soovime, et võimalikult paljudele inimestele kättesaadavad terviserajad on Eesti inimeste kasutuses aastaringelt

Swedbank ja Eesti Energia AS-ide poolt ning selle peamiseks tegevuseks on Eestimaa liikumis- ja spordiradade väljaarendamise nõustamine, arendustegevuste koordineerimine ja finantseerimisele kaasaaitamine. Ikka eesmärgiga kindlustada enamikule Eestimaa elanikkonnast terviseradade

võrgustiku kättesaadavus aastaringseks ja tasuta liikumisharrastuseks.

Sellel aastal võttis ka kultuuriministeerium eesmärgiks terviseradade veelgi enam toetada. Jaga-sime toetust üheksale maakonnale, eesmärgiga seda ka järgmisel aastal jätkata. Suurim toetus läks Narva Äkke küla terviserajale, kuid abi said ka Palade-Paluküla-Kärdla terviserada Hiiumaal, Vooremäe terviserajad Tartumaal, Palivere Turismi- ja Tervise-spordikeskus, Rapla Vesiroosi Tervise-park, Karujärve terviserajad, Võru Kubija tervise- ja rekreatsioonikeskus, Kuningamäe Tervisespordikeskus ja Mõedaku Spordibaas.

Terviserajad on kasutatavad aastaringelt ning palju rõhku pandi arendamisel just talispordi võimalustele. Kuigi Eestimaa talved ei ole viimasel ajal just lumerohked olnud, on mitmele poole loodud ka võimalused kunstlume tootmiseks.

Soovime, et võimalikult paljudele inimestele kättesaadavad terviserajad on Eesti inimeste kasutuses aastaringelt ning me kõik saame sõltumata aasta-ajast ja kellajast nautida tervistavat liikumist värskes õhus – ükskõik millises Eestis otsas me ka poleks.

Seega vali endale www.terviserajad.ee sobiv terviserada, võta pere ja sõbrad kaasa ja naudi kõige kaunimate vaadete ja värskema õhuga tasuta spordiklubisid! ●

Terviseradade klubikaarti saab endale soovi korral küsida erakonna Tallinna kontorist

Teeme tuhande lapse kodu korda

Urve Palo

ettevõtlus- ja infotehnoloogiainminister

Alates 2008. aastast on riik paljudel lasteliste peredele eraldanud kodutoetust kokku ligi 20 miljonit eurot, millega on paranenud üle 2000 suurpere elamistingimused. Tänavu on kodutoetuse eelarve üle kolme miljoni euro. Eelmiste aastate kogemustele tuginedes saab selle raha eest elutingimusi parandada ligikaudu 350 peret ehk tänu toetusele paranevad rohkem kui tuhande lapse olamistingimused.

Viimasel kahel aastal on laste heaolu parandamiseks tehtud palju enam kui kahe viimase kümnendi jook-sul kokku. Igakuine lapsetoetus on kolmekordistunud, suurpereks algab kolmandast lapsest ja sellise pere igakuine toetus on kasvanud 500 euroni, suurendatud on laste osakaalu toimetuleku toetuse taotlemisel, loodud on elatisabifond üksikvanematele ja laste huvitegevusse investeeritakse

võimaldab muuta laste kasvukeskkonna oluliselt paremaks.

Võimalus oma elamistingimusi parandada on peredel, kus kasvab vähemalt kolm kuni 19-aastast last ning kelle sissetulek ühe leibkonna liikme kohta oli eelmisel aastal kuni

Eelmisel aastal kasutati toetust kõige enam eluaseme renoveerimiseks ja eluaseme soetamiseks.

355 eurot kuus. Toetust saavad pered, kellel puudub eluase või ei vasta olemasolev eluase ei elementaarsele elamistingimustele, sealjuures puudub vee- ja kanalisatsioonisüsteem või pesemisvõimalus, katus ei ole vettpidav või küttekolded ei taga kodus piisavalt sooja temperatuuri. Maksimaalne toetussumma on 8000 eurot, teistkordsel taotlemisel 5000 eurot.

Tagastamatut toetust saab kasutada mitmeti. Näiteks eluaseme püstitamise, renoveerimise, ümberehitamise või laiendamisega seotud väljaminekuteks, aga ka eluaseme tehnosüsteemide või -võrkude rajamise, muutmise või asendamisega seotud kulutusteks. Lisaks võib seda kasutada eluaseme soetamiseks juhul, kui leibkonnal ei ole päris oma kodu või leibkonna omandis olev maja või korter ei vasta kaasaegsetele elamistingimustele, sealhulgas on mõistlikel eeldustel pere jaoks liiga väike. Eelmisel aastal kasutati toetust kõige enam eluaseme renoveerimiseks ja eluaseme soetamiseks.

Taotlusi saab esitada kuni 30. juunini käesoleval aastal. Lisainfo tingimuste ja taotlemise kohta saab KredExi kodulehelt www.kredex.ee. ●

Tänu kodutoetusele saab parandada hoonete konstruktsioone ning suurendada kodude energiatõhusust, mis tõstab perede elukvaliteeti ja võimaldab muuta laste kasvukeskkonna oluliselt paremaks.

15 miljonit eurot. Nende muutuste tulemusel on laste süvavaesus vähenenud ligi kaks korda.

Lasterikastel perekondadel on vaja ka tuge elamistingimuste parandamiseks ja just selleks ongi kodutoetus. Tänu kodutoetusele saab parandada hoonete konstruktsioone ning suurendada kodude energiatõhusust, mis tõstab perede elukvaliteeti ja

Noorsotside juhina jätkab Monika Maljukov

Vasakult: noorsotside asepresident Madis Verro, president Monika Maljukov, peasekretär Sirli Pippa

Noorde Sotsiaaldemokraatide presidendina jätkab Monika Maljukov ja asepresidendiks valiti Madis Verro.

Noorsotside juhi sõnul on eesisev aasta väga oluline. Noorsotsid tõdesid kongressil, et lähivad esmakordselt vastu kohalike omavalitsuste valimistele, kus saavad hääletada ka 16-aastased noored. Noorte endi kohustus on oma eakaaslastele meelde tuletada, et valimised on tulemas ja et

kui noored ise valima ei lähe, siis valitakse nende eest.

Noorsotside kongressil kinnitatud valimisprogramm rõhutab, et meie jaoks on iga inimese heaolu ja turvalisus oluline, sõltumata soost, seksuaalsest orientatsioonist, päritolust või nahavärvist.

Lisaks seisab kinnitatud valimisprogrammis, et noorsotsid seisavad noorte- ja inimsõbraliku, tervisliku, innovaatilise avaliku ruumi ning kultuurse kodukoha eest. ●

Kas sinul on liikmemaks juba makstud?

Liikmemaksu maksmine ei ole mitte ainult põhikirjaline kohustus, vaid annab sulle võimaluse kaasa rääkida erakonna suundades. Liikmemaksu tasumisega toetad oma piirkonna tegevusi ja tugevdad erakonda.

Liikmemaksu suurus:

5 eurot aastas – töötutele, pensionäridele, õpilastele ja üliõpilastele;

10 eurot aastas – erakonna liikmetele, kelle sissetulek on alla 1000 euro ühes kalendrikuus;

20 eurot aastas – erakonna liikmetele, kelle sissetulek on üle 1000 eurot ühes kalendrikuus.

Sotsiaaldemokraatlik Erakond:
EE711010022000260009 SEB Pangas;
EE762200221015674174 Swedbankis

SDE Üldkogu

SDE Üldkogu toimub 11. juunil Pärnu kontserdimajas.

Mai kuu jooksul toimuvad osakondade üldkoosolekud, kus valitakse delegaadid erakonna üldkogule.

Küsimuste korral seoses üldkoosolekute toimumise aja või päevakorra osas siis palun teil pöörduda piirkonna koordinaatori poole: sotsdem.ee/kontakt/ piirkondade-koordinaatorid/

SDE suvepäevad

"Mine metsa!" toimuvad 8.-9. juuli Nelijärvel.

Rohkem infot:
www.sotsdem.ee/suvepaevad
Aire Kalas, 552 8125

SVEN MIKSER ÜTLEB:

"Täna käis oravapartei välja oma tänavuste kohalike valimiste tunnuslause "Tugev Eesti!" Ja häbi olgu kõigil, kes seda loosungit plagiaadiks peavad!"

20.05 Facebook

SDE 2014

Reformierakond 2017

RISTSÕNA

	SDE programmi- ja põhikirja- toimekonna liige	israeli interneti- domeen	Gaeli jalgpall ehk ... jalgpall	Maasse löödud kepp	Selline, kellest on asja	Ford ... (Pleki-Liisu)	Mina ei häbene kord aastas klouni mängida, kui Eesti lastel sellest 							
SDE Tallinna piirkonna ase- esimees							SDE Riigikogu fraktsiooni liige Toomas Jürgeinstein							
Teise nimega						SDE Riigikogu fraktsiooni liige								
Umbes		Virn, pinu VASTUS												
Ajalehe "Sotsiaal- demokraat" pea- toimetaja 1917, 1919				Naatrium Kahekõne										
Lennuki- mark			Kiri arvuti- klahvil Linn Belgias				Miraakel	Kellegagi samalt maalt pärit inimene	...maal (maal alasti inimi- kehast)	Nagu (inglise k.)	Raadius	Suu osa	Inglise meresõitja (1540-1596)	
Hunt				Vaimuliku asetäitjad Igavene ... ja viletsus										
Tesla		VASTUS jätkub SDE liige, teenekas zooloog									Georgius Rex VASTUS jätkub			
Itaalias kõneldud keel						Sõoma (inglise k.) Lühike must pintsak				Naisenimi Tüdrukuna tul, naisena ... (vanasõna)				
Northern Union			Oskar "Oi"-ütlemata			Sina (soome k.) Magneto- fon (kõnek.)						L naaber Kuiv-, kuivus-		
	SDE Tallin- na piirkon- na revident ...-Valter Joseph								Ennast täis olev Pianist ... Pikani					
Laplaste laululiik					Hamba- sööbija Kolm (rootsi k.)								SDE Sillamäe osakonna esimees ... Suharukov	
EELK Usuteaduse Instituudi rektor ... Sander				Ungari vein Kõige rohkem						Tuneesia valitseja tiitel Juhm, lollakas				
Naisenimi					J. Krossi novellikogu "... silma all" Poola maakood						Rio Grande Riigi Teataja			
	Kannabis ehk india ... Recipe					Hulgi Rock Island								
Kaupluste- kett				Vaimuliku pidulik ametirüü Veregrupp								...kiosk		
Fosfor		Eesti teatri vanaema ...-Luise Kõnsa (1873-1949)								Reede	EESTI RAHVA RISTSÕNAD RISTIK			

EESTI RAHVA RISTSÕNAD
RISTIK